

De Nederlandse Studie naar Depressie en Angst

Een onderzoek van:
VU Medisch Centrum
Leids Universitair Medisch Centrum
Universitair Medisch Centrum Groningen
Werkgroep Onderzoek Kwaliteit (WOK)
Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg
(NIVEL)
TRIMBOS-instituut
GGZ Instellingen (GGZ Buitenamstel, GGZ Rivierduinen,
GGZ Groningen, GGZ Drenthe, GGZ Friesland,
De Geestgronden, Mentrum)

www.nesda.nl

NEDERLANDSE STUDIE NAAR DEPRESSIE EN ANGST (NESDA)

Motivatie

Ongeveer één op de drie mensen krijgt gedurende zijn leven te maken met een stemmings- of angststoornis, zoals een depressie, een paniekstoornis of een fobie. Dat heeft grote gevolgen voor de gezondheid en het functioneren van mensen.

Het is nog steeds onduidelijk wat mensen gevoelig maakt voor angststoornissen en depressies en wat bepaalt of deze klachten snel overgaan of juist lang duren. Om goed antwoord te kunnen geven op deze vragen is het nodig om een grote groep mensen lange tijd te volgen, door middel van longitudinaal onderzoek. Daarom is de Nederlandse Studie naar Depressie en Angst (NESDA) van start gegaan. Ongeveer 2850 mensen mét en zónder depressie- of angstklachten worden gedurende acht jaar gevolgd. Er wordt niet alleen gekeken naar het psychisch functioneren, maar ook worden lichamelijke, sociale en economische omstandigheden in dit onderzoek bestudeerd. De respondenten zijn voornamelijk afkomstig uit huisartspraktijken en GGZ-instellingen in verschillende regio's in Nederland. Het onderzoek wordt gefinancierd door het GeestKracht programma van ZonMw.

NESDA Onderzoeksgroep

De NESDA studie wordt uitgevoerd door een groep academische en niet-academische instellingen.

De vakgroepen psychiatrie, huisartsgeneeskunde en klinische psychologie van het VU Medisch Centrum, het Universitair Medisch Centrum Groningen en het Leids Universitair Medisch Centrum werken samen met het Trimbos Instituut, Werkgroep Onderzoek Kwaliteit (Radboud Universiteit Nijmegen) en NIVEL (Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg). Ook GGZ-instellingen (GGZ Buitenamstel, GGZ Drenthe, GGZ Groningen, De Geestgronden, Mentrum, GGZ Friesland en Rivierduinen) en patiëntenorganisaties (Angst Dwang en Fobie stichting, het Depressie Centrum en de Cliëntenbond) doen mee aan de NESDA studie.

Doelstellingen

Het hoofddoel van het NESDA project is het bestuderen van het lange termijn beloop van angst en depressiestoornissen ten einde bij te dragen aan het verbeteren van de gezondheidszorg en de preventie van chroniciteit. Belangrijke vragen die de onderzoekers hopen te beantwoorden zijn bijvoorbeeld: Wat maakt mensen gevoelig voor angststoornissen of depressies? Waarom is de één drie maanden depressief en de ander drie jaar? Welke gevolgen heeft het hebben van een depressie of angststoornis voor het dagelijks functioneren?

Het programma bestaat uit een reeks van op elkaar voortbouwende onderzoeksdoelen:

- Het beschrijven van het lange-termijn beloop van depressie en angststoornissen.
- Het verklaren van het lange-termijn beloop van depressie en angststoornissen. Gekeken wordt naar (combinaties van) demografische, psychosociale, medische, biologische en genetische verklarende kenmerken.
- Het onderzoeken van de rol van specifieke genexpressieprofielen en kenmerken van hersenstructuren (via neuro-imaging) op het lange-termijn beloop van depressie en angststoornissen.
- Het beschrijven van het zorggebruik en de evaluatie hiervan door de patiënt, en het onderzoeken van de effecten hiervan op het lange-termijn beloop van depressie en angststoornissen.

Interview Baseline meting

Onderzoekspopulatie

De opzet van de beloopstudie is het volgen van 2850 personen in de leeftijd van 18 tot 65 jaar gedurende acht jaar. NESDA is opgezet om diegenen met depressie- (minor en major depressie of dysthymie) en angststoornissen (sociale fobie, paniek stoornis en/of agorafobie, gegeneraliseerde angststoornis) te vertegenwoordigen in verschillende echelons van de gezondheidszorg (bevolking, eerste lijn, tweede lijn) en in verschillende fasen van de ontwikkeling van de stoornis (eerste en opnieuw optredende episodes). De aanwezigheid van huidige psychiatrische diagnoses wordt op de baseline NESDA meting bevestigd middels het CIDI psychiatrisch interview.

In de eerste lijn (huisartspraktijk) worden 750 patiënten met depressie en angststoornissen geworven via een 3-staps screenings-procedure (K10 vragenlijst, telefonisch interview, baseline interview). Daarnaast worden er ook 800 personen zonder depressie- of angststoornis geworven. In de tweede lijn worden 750 patiënten geworven nadat zij zich bij een GGZ-instelling hebben gemeld. Tenslotte worden er 550 personen uit de bevolking geworven die een extra verhoogd risico op psychiatrische problemen hebben: via de reeds eerder uitgevoerde NEMESIS studie werven we 250 mensen met een psychiatrische stoornis in het verleden, en via de reeds uitgevoerde ARIADNE studie werven we 300 mensen met familieleden die een psychiatrische stoornis hebben gehad. Mensen met een andere psychiatrische hoofddiagnose (bijv. psychose, verslaving) en mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn worden uitgesloten van deelname.

Privacy

De gegevens die in het kader van dit onderzoek bij proefpersonen worden verzameld, worden vertrouwelijk behandeld. Alle gegevens worden zonder vermelding van naam of andere persoonlijke gegevens onder een codenummer verwerkt. Alleen de hoofdonderzoeker kan dit codenummer aan de naam van een respondent koppelen, bijvoorbeeld om in het geval van bijzondere of afwijkende bevindingen de huisarts of andere behandelaar te informeren. Voor de uitvoering van de NESDA studie is toestemming van de Medisch Ethische Toetsings Commissie (METC) verkregen.

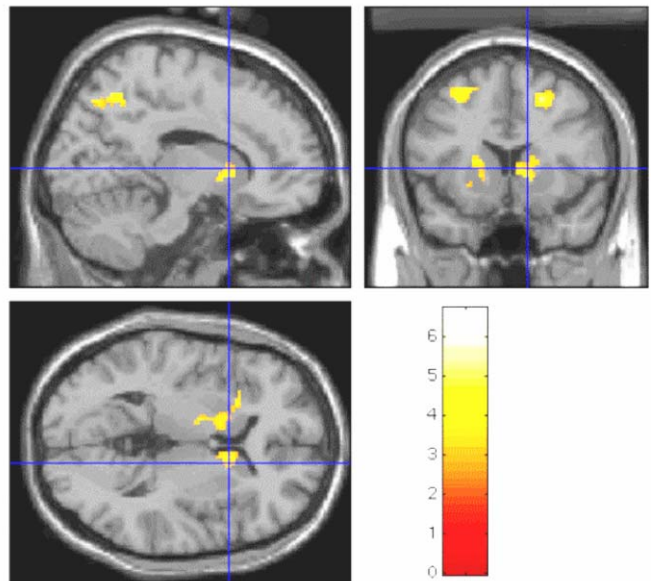
Meetmomenten en meetinstrumenten

De metingen vinden plaats gedurende een klinisch bezoek dat wordt uitgevoerd op baseline en na 2, 4 en 8 jaar. Daarnaast vindt er na 1 jaar een meting plaats door middel van een schriftelijke vragenlijst. De dataverzameling is uitgebreid: gegevens worden verzameld t.a.v. psychopathologie, fysieke gezondheid en functioneren, gebruik van gezondheidszorg, persoonlijkheid en sociale karakteristieken. In de NESDA studie wordt uitgebreid ingezet op (toekomstig) biologisch georiënteerd onderzoek. Zo wordt er bij iedere respondent nuchter bloed afgenomen. Het bloed wordt bewerkt zodat we informatie kunnen verzamelen over biomarkers en DNA, RNA en genexpressie-profielen van iedere respondent.

Bloeddruk meten

Om een indruk te krijgen van het functioneren van de stress-systemen vragen we de respondenten zeven verschillende speekselmonsters te verzamelen verspreid over de dag (voor meting van de HPA-as activiteit via cortisol bepalingen). Tevens vindt er een 2 uur durende registratie van het autonome zenuwstelsel plaats. Een kleine groep respondenten (n=200) wordt na de basismeting uitgenodigd voor een functionele-MRI meting van de hersenen. Hiervoor moeten de respondenten onder de MRI-scan een aantal cognitieve testen uitvoeren. De data van deze fMRI studie levert ons de informatie of mensen met angst en depressie afwijkingen hebben in hun hersenstructuren of afwijkende hersenactivatie patronen vertonen tijdens bepaalde cognitieve testen, en of deze afwijkingen het beloop van angst en depressie voorspellen.

Functionele MRI-scan bij deelpopulatie

Overigens blijft de dataverzameling niet beperkt tot de respondent zelf. Van een deel van de respondenten zullen we voor een genetische familiestudie tevens een aantal familieleden vragen om een speekselmonster te leveren, zodat we ook hun DNA kunnen analyseren. De huisartsen van alle respondenten worden betrokken bij het onderzoek door hen drie keer een vragenlijst in te laten vullen. Hierin wordt gevraagd naar onder andere hun organisatie en hun houding ten aanzien van GGZ zorg en richtlijnen. De informatie van de zorgverleners kan vervolgens gekoppeld worden aan die van de respondenten, waardoor er (kwaliteit van) zorg onderzoek mogelijk wordt. Tenslotte zullen we via de zorgverleners een aantal keer tijdens de NESDA studie van alle respondenten de zorggegevens opvragen.

Tijdschema

Het hoofdonderzoek van NESDA vindt plaats van augustus 2004 tot 2012.

Interesse in NESDA?

Met de dataverzameling die er momenteel aan de gang is, zijn volgens ons een veelheid aan vragen te beantwoorden, ook op niet-GGZ terrein. Indien je interesse hebt om meer informatie te ontvangen over de exacte NESDA metingen, vraag dan gerust het NESDA onderzoeksprotocol op (bij nesda@ggzba.nl). Ook als er interesse bestaat om uitgebreider op de hoogte te blijven van de NESDA studie, of als je analyses met NESDA data zou willen uitvoeren, dan kan je dat per e-mail bekend maken.

NESDA correspondentie-adres:

NESDA secretariaat nesda@ggzba.nl

A.J. Ernststraat 887

1081 HL Amsterdam

Telefoon : 020 – 788 5674

Fax : 020 – 788 5664

Website : www.nesda.nl

Volksziekte nummer 2 onderzocht

Groot onderzoek naar depressies

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM - Drie universiteiten beginnen dit jaar een groot onderzoek naar depressies. De onderzoekers hopen vooral te achterhalen waarom een depressie bij de een kort duurt en vanzelf overgaat, terwijl een ander er levenslang onder lijdt.
De bedoeling is tien jaar lang 3500 depressieve mensen te volgen. Gekeken wordt onder meer naar het verband tussen angststoornissen en depressies. Het resultaat moet betere behandelmethoden opleveren. Bij de huidige methoden keert de aandoening bij de helft van de patiënten terug.

VU medisch centrum initieert grootschalig psychiatrisch onderzoek

Zeer groot onderzoek depressies

MIJNTJE KLIPP

AMSTERDAM – Het VU Medisch Centrum begint het grootste psychiatrische onderzoek ooit in en buiten Nederland gehouden. Tientallen onderzoekers gaan samen met huisartsen, psychiaters, psychologen en medewerkers van de universiteiten van Leiden en Groningen tien jaar lang 3500 mensen met depressies en angststoornissen volgen.

Depressie op grote schaal onderzocht

AMSTERDAM, 17 SEPT. Drie universiteiten beginnen een tienjarig onderzoek naar depressies, waar aan ongeveer 3.500 mensen zullen deelnemen. Volgens de Vrije Universiteit van Amsterdam gaat het om het grootste psychiatrische onderzoek ooit. De wetenschappers willen vooral achterhalen waarom depressies bij de ene persoon kort duurt en min of meer vanzelf overgaat, terwijl anderen er hun leven lang onder gebukt gaan. De rijksoverheid draagt 4,5 miljoen euro aan het onderzoek bij. De Vrije Universiteit, de Rijksuniversiteit Groningen, de Universiteit Leiden hebben hetzelfde bedrag bijeengebracht. (ANP)

Trouw 18-09-2003

Een grootscheeps patiëntenonderzoek moet licht werpen op de oorzaken van depressiviteit. En op een effectieve behandeling van de aandoening, die op weg is volksziekte nummer 2 te worden.

Dagelijks Bestuur NESDA

Dr. B.W.J.H. Penninx
Wetenschappelijk directeur NESDA
VUMC, Vakgroep Psychiatrie
A.J. Ernststraat 887
1081 HL Amsterdam
b.penninx@vumc.nl

Prof. Dr. R. van Dyck
Penvoerder NESDA
VUMC, Vakgroep Psychiatrie
A.J. Ernststraat 887
1081 HL Amsterdam
r.van.dyck@ggzba.nl

Dr. J.H. Smit
Projectmanager NESDA
VUMC, Vakgroep Psychiatrie
A.J. Ernststraat 887
1081 HL Amsterdam
jh.smit@ggzba.nl

Prof. Dr. W.A. Nolen
UMCG, Afdeling Psychiatrie
Hanzeplein 1
Postbus 30.001
9700 RB Groningen
w.a.nolen@med.rug.nl

Prof. Dr. F.G. Zitman
LUMC, Afdeling Psychiatrie, B1-P
Postbus 9600
2300 RC Leiden
f.g.zitman@lumc.nl

